

Αρχές Διακυβέρνησης

19. Αντιρρήσεις για τη Γεωφορολόγηση αντικρούονται

Από τον Νικόδημο

1. Όπως είδαμε στο προηγούμενο φύλλο (*Αρχές Διακυβέρνησης 18: Στρέβλωση της Οικονομολογίας*), λίγο πριν και μετά το 1900 ορισμένοι ακαδημαϊκοί στις ΗΠΑ πέτυχαν να εισάγουν παραπλανητικές, ψευδείς αντιλήψεις στην Οικονομολογία, αλλοιώνοντας τις μέχρι τότε παραδοσιακές αντιλήψεις. Έτσι μετέτρεψαν τη γη από πρωταρχικό συντελεστή στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών σε «κεφάλαιο». Έτσι όμως επέφεραν βαθμιαία την αποξένωση αυτής της επιστήμης από την πραγματικότητα και τον τελικό θάνατό της (*Αρχές Διακυβέρνησης 9: Ο Θάνατος της Οικονομολογίας*).

Στο κλίμα που επεκράτησε είναι φυσικό να διατυπωθούν από ακαδημαϊκούς και αντιρρήσεις για την ΓΦ (=Γεωφορολόγηση). Μερικές σοβαρές αντιρρήσεις παρουσιάζονται από τον καθηγητή R.G. Lipsey στο ογκώδες εγχειρίδιο του *An introduction to Positive Economics* (1963) 1966 Λονδίνο, Weidenfeld & Nicholson (σ 449-51 και 486-7).

Τις λέω «σοβαρές» διότι απαντώνται σποραδικά σε μερικά άλλα εγχειρίδια. Στην πραγματικότητα, οι δυσκολίες που διατυπώνονται και άσχετες είναι και αντιφατικές.

2. Συναντάμε λοιπόν τις εξής αντιρρήσεις:

- i. Αξίες γης δεν έχουν «φτάσει στα ύψη» (Skyrocketed σ 487).
- ii. Η πρόσοδος δεν είναι εύκολη να υπολογιστεί.
- iii. Πρόσοδος προκύπτει και σε άλλους συντελεστές.

3. Οι αντιρρήσεις αυτές αντικρούονται πολύ εύκολα και βλέπουμε πως είναι σαθρές σοφιστείες.

- i. Μπορεί η τιμή γεωργικών εδαφών να μην έχει εκτοξευθεί στα ύψη αλλά οπωσδήποτε έχει αυξηθεί σημαντικά. Ο ίδιος ο Lipsey παρατηρεί ότι «στην καρδιά αναπτυσσόμενων πόλεων... οι αξίες (γης) ανεβαίνουν συνεχώς». Δεν μπορεί να μη γνωρίζει ότι στις αρχές του 19ου αιώνα μεγαλουπόλεις όπως το Σικάγο ή το Σίντνεϊ (Αυστραλία) ξεκίνησαν σαν αγροτικές κοινότητες και η σημερινή Αθήνα δεν ήταν παρά αγροτική έκταση γύρω από ένα χωριουδάκι που κούρνιαζε πάνω στο βράχο της Ακρόπολης. Έτσι οι αξίες αγροτικών εκτάσεων που τώρα είναι κεντρικές τοποθεσίες σε μεγαλουπόλεις **έχουν ανέβει στα ύψη.**
- ii. Η εκτίμηση της προσόδου δεν είναι ούτε ανέφικτη ούτε δύσκολη. Η φορολόγησή της εφαρμόζεται (με πολύ μικρό συντελεστή έστω) από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα σε πάμπολλα μέρη, όπως ήδη αναφέραμε (Χονγκ Κονγκ, Ταϊβάν, Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία, Δανία και αλλού). Ο ίδιος ο καθηγητής γράφει ότι «Η αξία της γης σκέτης συχνά επιτρέπει την κατεδάφιση ανθεκτικών κτιρίων ώστε η γη να μπει σε πιο αποδοτική χρήση» (σ487). Είναι φανερό ότι η αξία αυτών των κτισμάτων μπορεί να υπολογιστεί και να διαχωριστεί από την αξία του εδάφους σκέτου, οπότε **ο ίδιος γνωρίζει κάλλιστα πως η πρόσοδος μπορεί να υπολογιστεί ευκολότατα!**

iii. Πρώτης τάξεως τραγουδιστές της όπερας είναι και αυτοί περιορισμένης προσφοράς (δηλαδή δεν αυξάνονται ενώ η ζήτησή τους αυξάνεται) και κερδίζουν πρόσοδο, όπως οι γαιοκτήμονες (σ451).

Κεντρικές τοποθεσίες και τραγουδιστές (όσο σπάνιοι και να είναι) δεν είναι σύμμετρες, ανάλογες μονάδες προς σύγκριση, έστω κι αν έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Η ζήτηση για τραγουδιστές όπερας έχει κάποια ελαστικότητα αλλά πάντα ήταν και είναι περιορισμένη σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού. Αντίθετα κεντρικές τοποθεσίες πάντα είχαν καθολική, απόλυτη ζήτηση – και μόνο κάποιος καθυστερημένος δεν θα ήθελε να έχει μία.

Μετά οι μεγάλοι τραγουδιστές (και οι ποπ) είναι πρόσκαιροι: πεθαίνει ο Καρούζο και τον διαδέχεται ο Μπιγιόρλινγκ και ο Ντι Στέφανο, μετά ο Παβαρότι και ο Ντομίνγκο κλπ. Οπότε υπάρχει μεγάλη ελαστικότητα στην προσφορά τραγουδιστών. Η γη όμως παραμένει πεπερασμένη και καθώς ο πληθυσμός αυξάνεται, η αξία της μεγαλώνει.

Επιπλέον, κι εδώ βρίσκεται μια δεύτερη ουσιαστική και αγεφύρωτη διαφορά στη φύση των δύο: ενώ η φωνή είναι αναπόσπαστο μέρος του τραγουδιστή, η κεντρική τοποθεσία είναι κάτι ξεχωριστό από τον γαιοκτήμονα. Όταν ο τραγουδιστής πεθαίνει, η φωνή του παύει αμετάκλητα, ενώ όταν ο γαιοκτήμονας πεθαίνει η γη του περνά σε άλλους. Οι άνθρωποι πληρώνουν αλλά μόνον για να ακούσουν τη φωνή όχι να την κατέχουν και να την χρησιμοποιούν οι ίδιοι: για την τοποθεσία όμως πληρώνουν για να την κατέχουν και να την χρησιμοποιούν. Και ακόμα, ο τραγουδιστής θα βελτιώσει τη φωνή του ή θα την κρατήσει στο υψηλό επίπεδο της με συνεχή άσκηση, ενώ ο γαιοκτήμονας δεν μπορεί να βελτιώσει τη γη του (δηλ. να την κάνει πιο κεντρική και πιο επιθυμητή) ούτε στο ελάχιστο με δικές του προσπάθειες: η τοποθεσία θα γίνει ή θα παραμείνει επιθυμητή μόνον εφόσον η ανάπτυξη της κοινότητας προσδίδει σ' αυτήν πλεονεκτήματα. Αν ο τραγουδιστής πάψει να ασκεί τη φωνή του, η φωνή θα χαλάσει και θα χάσει την αξία της, ενώ ο γαιοκτήμονας μπορεί να αφήσει τη γη του αχρησιμοποίητη και εφόσον η κοινότητα αναπτύσσεται, η γη θα πάρει μεγαλύτερη αξία. Όπως είπε ο John Stewart Mill, βρετανός φιλελεύθερος στοχαστής του 19ου αιώνα, «Οι γαιοκτήμονες πλουτίζουν στον ύπνο τους».

Έτσι αντικρούονται οι αντιρρήσεις του Lipsey.

4. Ο γνωστός καθηγητής Galbraith επίσης παρουσιάζει όμοιες αλλά και διαφορετικές αντιρρήσεις για τη ΓΦ στο *A History of Economics* 1987, Penguin.

iv. Δεν είναι μόνον οι γαιοκτήμονες που είχαν μεγάλα κέρδη, γράφει ο καθηγητής. Πολλοί άλλοι, ακόμα και παθητικοί επενδυτές, πλούτισαν από βιομηχανίες, συγκοινωνίες και τράπεζες. Γιατί λοιπόν μόνον τα εισοδήματα των γαιοκτημόνων; (σ167-8)

Μα περί αυτού ακριβώς πρόκειται. Δεν υπάρχει καμιά τυφλή προκατάληψη εναντίον υψηλών εισοδημάτων ή κερδών ούτε εναντίον των γαιοκτημόνων. Υπάρχει τεράστια διαφορά μεταξύ εισοδημάτων από τη γη και από όλες τις μορφές κεφαλαίου ή εργασίας. Όπως η φωνή του τραγουδιστή, έτσι κάθε μορφή κεφαλαίου πρέπει να χρησιμοποιείται για να αποδίδει, ενώ η αξία γης μπορεί κάλλιστα να αυξάνει – όπως είδαμε καθαρά – χωρίς να χρησιμοποιείται. Το κεφάλαιο παράγεται, φθείρεται και αντικαθίσταται (με κόστος) ενώ η γη (αν και μπορεί να αλλάζει χρήση) δεν παράγεται, δεν φθείρεται και δεν αντικαθίσταται. Σε βιομηχανίες και σιδηροδρόμους δεν είναι το κεφάλαιο που κερδίζει σε αξία με την πάροδο του χρόνου, αλλά το έδαφος: τα κεφάλαια (κτίρια και μηχανές) χάνουν καθώς φθείρονται.

v. Δεν είναι ορθό όσοι επένδυσαν σε γη να χάσουν τα εισοδήματά τους (σ168). (Το ίδιο επιχείρημα χρησιμοποιήθηκε και στην υπεράσπιση της δουλοκτησίας!) Γιατί κ. Galbraith δεν είναι ορθό να χάνουν το εισόδημά τους όσοι επένδυσαν σε γη, αλλά είναι ορθό να το χάνουν όσοι εργάζονται και η ίδια η Πολιτεία;

Δεν είναι ορθό για κανένα να χάνει το εισόδημά του. Είναι ακόμα λιγότερο ορθό να χάνει το εισόδημά της η ανθρώπινη εργασία – όπως γίνεται σήμερα με το τωρινό σύστημα. Ουσιαστικά οι γαιοκτήμονες κλέβουν την Πολιτεία – όχι βέβαια θεληματικά στις πλείστες περιπτώσεις – καθώς καρπώνονται το εισόδημα που δημιουργεί η ίδια η Πολιτεία.

5. Εδώ συναντάμε μια ειρωνεία που αγγίζει τη σχιζοφρένεια, καθώς και οι δύο οικονομολόγοι παραδέχονται πως η ΓΦ είναι ορθή και δίκαιη.

Ο Lipsey γράφει: «Η πρόσοδος μπορεί να φορολογηθεί ολικά δίχως να επηρεάζει την διάθεση πόρων και συντελεστών» δηλαδή δίχως να εισάγει στρεβλώσεις στην οικονομία (σ449)! Όμως δεν αναπτύσσει πλήρως αυτή τη διαπίστωση και προτιμά να μένει με τις αντιρρήσεις του!

Ο Galbraith επίσης γράφει: «Αν επιβαλλόταν ένας φόρος ίσος με την ετήσια αξία χρήσης της ακίνητης περιουσίας μείον την αξία βελτιώσεων [=αξία της γης σκέτης δίχως κτίρια ή άλλες προσθήκες εργασίας και κεφαλαίου]...η πρόσοδος της οικονομίας θα ήταν συστηματική και οι καρποί της θα μοιράζονταν δίκαια»! (*The Affluent Society* 1987, Penguin, σ44.)

Αυτή λοιπόν η νοητική κατάσταση των ακαδημαϊκών προσιδιάζει τη σχιζοφρένεια, αφού γνωρίζουν άριστα το ορθό και δίκαιο και το διατυπώνουν, αλλά, από την άλλη, με απίστευτη διαστροφή, το απορρίπτουν και υποστηρίζουν το στρεβλό και άδικο!

Μπορεί κάποτε να γίνει μια μεταρρύθμιση στη φορολογία έτσι που σταδιακά να φύγουν όλοι οι τωρινοί άμεσοι και έμμεσοι φόροι και να πάρει τη θέση τους η ΓΦ. Στα πρώτα στάδια ενδέχεται να υπάρξουν περιπτώσεις ατόμων που θα χρειαστούν κάποια αποζημίωση. Μια χήρα δίχως άλλους πόρους, για παράδειγμα, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί πιο ελαστικά. Τέτοιες περιπτώσεις θα είναι λιγοστές. Γί' αυτό η μεταρρύθμιση πρέπει να γίνει προσεκτικά και αργόρυθμα αλλά σταθερά.

6. Αλλά οι αντιρρήσεις παρουσιάζουν μια πρόσθετη δυσκολία σχετικά με τα κρατικά έσοδα.

vi. Η πρόσοδος ως μοναδική πηγή για τα δημόσια έσοδα δεν αρκεί.

Όντως διάφοροι οικονομολόγοι υπολογίζουν το ποσό από 2% ως 8% του εθνικού προϊόντος αλλά σε καμιά περίπτωση δεν δείχνουν πού βασίζουν τους υπολογισμούς τους.

Συντηρητικές εκτιμήσεις, ακριβώς για να αποφευχθούν υπερβολές, τοποθετούν τα έσοδα από την πρόσοδο στη Βρετανία στο 20-30% του Εθνικού Προϊόντος (R.Banks 1989: *Costing the Earth* Λονδίνο, Shephard-Walwyn, σ40).

Ο Mason Gaffney, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Καλιφόρνιας, που έχει εξειδικευτεί σε αυτό το θέμα, υπολογίζει ότι σε μια Πολιτεία ελεύθερη από κάθε άλλο είδος φόρου η πρόσοδος είναι γύρω στο 40% (σ183

στο *The Corruption of Economics* 1994, Λονδίνο Shephard-Walwyn). Τέτοια μεγέθη αρκούν για οποιοδήποτε κρατικό ταμείο.

Εδώ παραθέτουμε έναν πίνακα με την πρόσοδο, ως ποσοστό του Εθνικού Εισοδήματος στη Βρετανία. Οι αριθμοί για το 1990 είναι κατ' εκτίμηση με βάση τα προηγούμενα χρόνια.

Έτος	Πρόσοδος (Μισθώματα Γης)	Εθνικό Εισόδημα	Ποσοστό
1985	58.2	260.3	22.40%
1986	55.2	276.5	20%
1987	66.2	303.3	21.80%
1988	85.7	336.7	25.20%
1989	104.6	363.6	28.80%
1990	118.8	387.3	30.70%

Το 1985 ο Steven Cord, στην έδρα Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο Indiana της Πενσυλβάνια, με μια εξονυχιστική έρευνα υπολόγισε ότι η ετήσια πρόσοδος στις ΗΠΑ το 1981 ήταν περίπου 650 δισ δολ. ή 28% του Εθνικού Εισοδήματος (στο *American Journal of Economics and Sociology* τόμος 144, No 3).

Τέτοιοι υπολογισμοί στην Ελλάδα είναι ανέφικτοι. Δεν υπάρχει κανενός είδους Κτηματολόγιο. Οι «αντικειμενικές» αξίες του Υπ. Οικονομιών είναι για ακίνητα γενικά και διαφέρουν κατά πολύ από τις αληθινές αξίες στην ελεύθερη αγορά. Οπότε, δεν θα ασχοληθώ με το θέμα καθόλου.

7. Όντως ενδέχεται τα έσοδα από τη ΓΦ να είναι μικρότερα από τις κρατικές δαπάνες όπως αυτές παρουσιάζονται στις τωρινές συνθήκες. Μπορεί δηλαδή ένα Κράτος σήμερα να ξοδεύει, ας πούμε, 600 δισ Ευρώ και τα έσοδα από τη ΓΦ να είναι 500 δισ.

Αλλά γιατί θα πρέπει το Κράτος να συνεχίσει να δαπανά 600 δισ;

Δεν υπάρχει καμιά λογική απάντηση – πέρα από τις άσχετες και μάλλον ανόητες δικαιολογίες πως αυτά τα έξοδα χρειάζονται για καλές υπηρεσίες κρατικής Πρόνοιας (υγεία, παιδεία κλπ.)

Κανένας εχέφρων άνθρωπος, εργένης, οικογενειάρχης, μαγαζάτορας ή μεγάλος επιχειρηματίας, δεν θα δαπανά περισσότερα χρήματα από τα έσοδά του για πολύ. Γνωρίζει πως θα χρεοκοπήσει αν συνεχίσει να το κάνει αυτό για μερικά χρόνια και θα καταλήξει σε πτώχευση ή/και φυλακή.

Γιατί λοιπόν το κράτος πρέπει να ξοδεύει περισσότερα από αυτά που νόμιμα εισπράττει;...

Η Ελλάδα μας εισέπραξε από την ΕΕ συνολικά €360δισ! Αλλά αυτά δεν μας έφθαναν. Γλυκαθήκαμε και θέλαμε πολύ περισσότερα.

Οι κυβερνήσεις της ΝΔ 1975-81 άφησαν ένα δημόσιο χρέος €2.2 δισ. Οι κυβερνήσεις του Ανδρέα Παπανδρέου το ανέβασαν σε περίπου €9 δισ το 1985 και σε €23 δισ το 1989! Και το συρτάκι του δανεισμού συνεχίστηκε. Η διετία μόνο του 2008-9 πρόσθεσε ακόμα 60 δισ!

Κάποτε, στη δεκαετία του 1990, δανειζόμασταν και με υψηλά επιτόκια για να αποπληρώνουμε τα προηγούμενα δάνεια!

Ούτε η παραγωγικότητα αυξανόταν, ούτε οι δημόσιες υπηρεσίες (κυρίως υγείας και παιδείας) βελτιώθηκαν στο ελάχιστο. Πού πήγαινε αυτός ο πακτωλός χρημάτων;... Προφανώς ο κ. Τσοχατζόπουλος δεν ήταν ο μόνος που δεχόταν δωροδοκίες.

Εκτός από επιδοτήσεις, κυρίως στη γεωργία (βαμβάκι, ελιές), και λίγη κτηνοτροφία και βιομηχανία, πήγαινε στη διόγκωση του Δημοσίου. Το 1980 οι κρατικές δαπάνες ήταν 30% του ΑΕΠ (Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος). Το 2009 έφθασε στο 53% του ΑΕΠ. Ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη ήταν 44% του ΑΕΠ.

Αλλά ας αγνοήσουμε τις κρατικές δαπάνες άλλων χωρών στην Ευρωζώνη. Και εκεί γίνονται μεγάλες σπατάλες λόγω της σοσιαλδημοκρατικής νοοτροπίας ότι το κράτος πρέπει να δαπανά πιο πολλά και πιο πολλά – από όσα εισπράττει.

Αν εφαρμοστεί η γεωφορολόγηση (=είσπραξη δημόσιων αξιών), οι εργαζόμενοι όλοι θα έχουν πολύ μεγαλύτερες απολαβές ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες υγείας, παιδείας και ό,τι άλλο, της οικογένειας. Αυτό ας μην ξεχνιέται!